

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	III/2
Datum vytvoření:	15.10. 2012
Autor:	Mgr. Petra Zemánková
Určeno pro předmět:	Český jazyk a literatura
Tematická oblast:	Česká literatura po roce 1945
Obor vzdělání:	Masér sportovní a rekondiční (69-41-L/02) 4. ročník

Název výukového materiálu:

Písničkáři – učební materiál s úkoly

Popis využití:

prezentace o českých protirežimních písničkářích s využitím dataprojektoru a notebooku

Čas:

40 minut

PÍSNÍČKÁŘI

- ▶ svou tvorbou reagovali na nesvobodu a nemožnost svobodného vyjadřování v našem státě
- ▶ začínali tvořit většinou v 60. letech – sami psali text i hudbu ke svým protestsongům
- ▶ v době normalizace tito folkové zpěváci svou tvorbu zintenzívnili a začali být pro režim ještě nepopulárnější
- ▶ reakce na sebe nenechala dlouho čekat – písničkáři se stali zakázanými, jejich desky byly staženy z prodeje, písně vyřazeny z rozhlasových hitparád
- ▶ po „sametové revoluci“ v roce 1989 se stali opět populárními a žádanými
- ▶ překvapivé bylo, kolik lidí si s nimi po převratu zpívalo jejich písničky

PÍSNÍČKÁŘI

- ▶ nejznámější protestní písničkáři:
 - Karel Kryl
 - Jaromír Nohavica
 - Vlastimil Třešňák
 - Jaroslav Hutka

ÚKOL

V textech písní Karla Kryla a Jaromíra Nohavici najděte doklady pro tvrzení, že se jedná o protestní písně a že jejich skladby byly v době normalizace zakázány (s. 7 a 9).

KAREL KRYL (1944–1994)

- ▶ vystudovaný keramik Karel Kryl je autorem 170 písní, 10 básnických sbírek a řady výtvarných prací
- ▶ většinu svého života se aktivně vyjadřoval ke společenskému dění u nás
- ▶ v lednu roku 1969 vyšla jeho první LP deska Bratříčku, zavírej vrátka (podle ústřední stejnojmenné písně)
- ▶ jeho písničky byly nasazovány před srpnem 1968 v rozhlasové písničkové soutěži „Dvanáct na houpačce“
- ▶ první písně propadly, neumíst'ovaly se, úspěch zaznamenal až protestsong Bratříčku, zavírej vrátka

KAREL KRYL (1944–1994)

- ▶ v době vydání desky byl již Kryl slavný – deska byla ihned rozprodána, hned ale zakázána a další připravené vydání zničeno
- ▶ v září 1969 odjíždí do Německa na festival folkových zpěváků, zůstává tam a žádá o politický azyl
- ▶ tam pracuje v rádiu Svobodná Evropa
- ▶ další desky – Rakovina, Maškary, Karavana mraků aj.
- ▶ do republiky se vrátil až po převratu v roce 1989
- ▶ zůstává kritikem i po roce 1989 – nelíbilo se mu, že se politikové v čele s jeho přítelem V. Havlem obklopili poradci hlavně z řad bývalých členů STB
- ▶ zemřel na oboustranný infarkt

KAREL KRYL (1944–1994)

obr. 1

A handwritten signature of Karel Kryl in black ink on a white background. The signature is stylized and cursive, appearing to read 'Karel Kryl'.

obr. 3

obr. 2

Bratříčku, zavírej vrátka

- ▶ Bratříčku, nevzlykej, to nejsou bubáci,
vždyť už jsi velikej, to jsou jen vojáci,
přijeli v hranatých železných maringotkách.

Se slzou na víčku hledíme na sebe,
bud' se mnou, bratříčku, bojím se o tebe
na cestách klikatých, bratříčku,
v polobotkách.

Ref: Prší a venku se setmělo,
tato noc nebude krátká,
beránka vlku se zachtělo,
bratříčku, zavřel jsi vrátka?

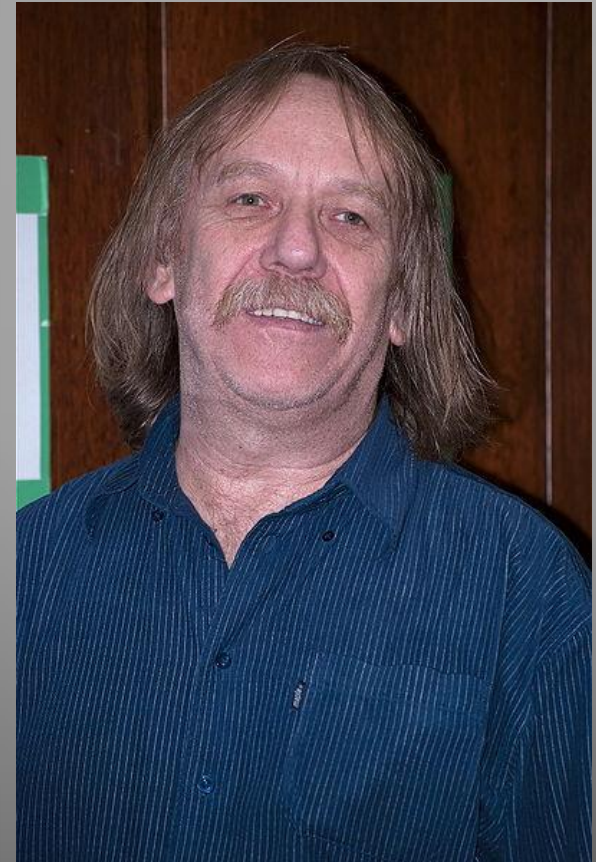
- ▶ Bratříčku, nevzlykej, neplýtvej slzami,
nadávky polykej a šetři silami,
nesmíš mi vyčítat, jestliže nedojdeme.

Nauč se písničku, není tak složitá,
opři se, bratříčku, cesta je rozbitá,
budeme klopýtat, zpátky už nemůžeme.

Ref: Prší a venku se setmělo,
tato noc nebude krátká,
beránka vlku se zachtělo,
bratříčku, zavírej vrátka!
Zavírej vrátka!

JAROMÍR NOHAVICA (*1953)

- ▶ narozen a bydlí v Ostravě (předtím v Českém Těšíně)
- ▶ textař, libretista, zpěvák
- ▶ psal texty např. pro M. Rottrovou a V. Špinarovou
- ▶ hraje na kytaru a heligonku
- ▶ z jeho písní je patrný vliv ruských folkařů Vladimíra Vysockého a Bulata Okudžavy (jedna z desek se jmenuje Písně pro V. V.)
- ▶ zhudebnil některé básně z Bezručových Slezských písní nebo Gellnerovy sbírky Radosti života
- ▶ desky – Darmoděj, Osmá barva duhy, Mikymauzoleum aj.

obr. 4

A handwritten signature of Jaromír Nohavica in cursive script, written in black ink on a light-colored background.

obr. 5

Mávátka

Už dvacet devět roků chodím po světě
a ten svět furt a furt se stejně točí
já budu klidně smát se budu veselý
jenom mi vydloubněte oči

Neviděl bych vypasené páprdy
tisíce let a stále titíž
když něco prohnílého v státě zasmrdí
říkají Ty snad něco cítíš

Říkají mi dobráci v Rudém právu
není tak zle jen chlapče zvedni hlavu

Dejte mi do ruky mávátko
a řekněte jak volat sláva
já už si najdu ten správný směr
a budu mávat mávat mávat

Můj soused odvedle je farář v kostele
moc prima kluk jenže často hledí k nebi
já jaksi v nebi nemám žádné přátele
a Bůh ten pro mě nikdy nebyl

Čtu jenom básně těch kteří už zemřeli
a ten svět furt a furt se stejně točí
já budu klidně smát se budu veselý
jenom mi vydloubněte oči

Říkají mi dobráci u koryta
není tak zle jen doba je složitá

Dejte mi do ruky mávátko
a řekněte jak volat sláva
já už si najdu ten správný směr
a budu mávat mávat mávat

Okresní inspektor Vlček má vilu dům a
byt
takové nic a jak si krásně žije
já musel sedm roků bez koupelny žít
proto ať žije anarchie

Když tátu vyhodili máma brečela
že nedokázal převléct vlastní kabát
a to mám někde na dně duše docela
třeste se trůny knížat a hrabat

Říkají mi dobráci za koryty
není tak zle ovšem musíte pochopiti

Já zpívám
dejte mi do ruky mávátko
a řekněte jak volat sláva
já už si najdu ten správný směr
a budu mávat mávat mávat
mávat mávat mávat
mávat

Použitá literatura:

<http://www.kryl.kat.cz/>

<http://www.karelkryl.cz/>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kryl

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jarom%C3%ADr_Nohavica

PROKOP, V.: *Přehled české literatury 20. století*. Sokolov 2001.

Obrázky [15.10.2012]:

obr. 1 <http://www.karelkryl.cz/s34-fotogalerie.html>

obr. 2 <http://www.karelkryl.cz/>

obr. 3 http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karel_Kryl_-_autograph.jpg (volné dílo)

obr. 4

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jaromir_Nohavica_in_Brno_March_9th_2010.jpg _ soubor podléhá licenci [Creative Commons](#) Uved'te autora-Zachovejte licenci [3.0 Unported](#)

obr. 5 http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Autogram_Jaromira_Nohavici.jpg (volné dílo)

Písně:

<http://www.uloz.to/xGXRPLJ/01-karel-kryl-bratrcku-zavirej-vratka-mp3>

<http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/kryl-karel/bratrcku-zavirej-vratka-8320>

<http://www.uloz.to/xy8fUAt/24-mavatka-jaromir-nohavica-mp3>

<http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/texty/mavatka.htm>